Kentleşme, Göç, Sanayileşme ve Fonksiyonel Arazi Kullanımı, Geleceğin Dünyası (12.2.1-12.2.3)

12.2.1. Türkiye'deki kır ve kent yerleşmelerinin fonksiyonel özelliklerini arazi kullanımı açısından analiz eder. · 12.2.2. Türkiye'deki kentleşme, göç ve sanayileşme süreçlerinin birbirleriyle olan ilişkisini ve toplumsal etkilerini değerlendirir. · 12.2.3. Gelecekte nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyetlerde olası değişimleri tahmin eder.

HATIRLAYALIM

- Doğal çevre potansiyeline uygun arazi seçimi doğru arazi kullanımıdır; verimli tarım ovalarının sanayiyle işgali yanlış kullanımdır.
- Türkiye'de 1950 sonrasında tarımda makineleşme ve sanayileşme ile kırdan kente göç hızlanmış, 1985'te kent nüfusu ilk kez kır nüfusunu geçmiştir.
- Hızlı ve denetimsiz göç çarpık kentleşme, gecekondulaşma, altyapı yetersizliği ve tarım arazilerinin kaybına yol açmıştır.

1 EŞLEŞTİRME

Görseldeki kentsel ve mekânsal kavramları sağdaki coğrafi tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. Akıllı Şehir	2. Sakin Şehir	3. Dikey Tarım	4. Dönüşüm
Yapay Zekâ Sensörlü Altyapı	Cittaslow Yerel Kimlik	Topraksız Üretim Gökdelen	Afet Direnci Güvenli Konut

☐ 1. Akıllı Şehirler

☐ 2. Sakin Şehir (Cittaslow)

☐ 3. Dikey Tarım

☐ 4. Kentsel Dönüşüm

a) Hızlı tüketime karşı yerel kimliğini, el sanatlarını ve doğasını koruyan kentler

b) Bilişim ve yapay zekâ teknolojileriyle yönetilen sürdürülebilir kentler

c) Gökdelenlerde topraksız tarım ve LED aydınlatmayla yapılan modern üretim

d) Afet riskli ve güvensiz yapı stokunun modern şehircilik ilkeleriyle yenilenmesi

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki sakin şehir kriterleri panosu incelendiğinde, bir yerleşmenin Cittaslow ağına dâhil olabilmesi için taşıması gereken temel nüfus ve vizyon

CITTASLOW (SAKİN ŞEHİR) KRİTERLERİ

Nüfus Kriteri: Nüfus 50.000 altında olmalıdır

Geleneksel mutfak, doğa koruma, el sanatları ve sakin yaşam tarzı

(A) Nüfusun 50 binin altında olması ve yerel kimliği koruması

(B) Büyük ölçekli ağır sanayi tesislerine ev sahipliği yapması

(C) Uluslararası zincir restoranların her caddede açılması

(D) Tarımsal üretimin tamamen durdurulup turizme geçilmesi

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Türkiye kent ve kır nüfus oranı değişim grafiği (1927–2020) incelendiğinde, kent nüfus oranının kır nüfus oranını ilk kez geçtiği

TÜRKİYE KENT VE KIR NÜFUS ORANI DEĞİŞİMİ

1927: %24 Kent · %76 Kır
Kırsal nüfus baskın dönem

1985: %53 Kent · %47 Kır
Kent nüfusu kır nüfusunu geçti

(A) 1985 yılı (B) 1950 yılı (C) 1970 yılı (D) 2000 yılı

4 KISA CEVAP

Görseldeki Sakin Şehir (Cittaslow) ağına Türkiye'den 2009 yılında ilk kabul edilen ilçemizin adını yazınız.

TÜRKİYE'NİN İLK SAKİN ŞEHRİ: SEFERİHİSAR (2009)

İzmir Seferihisar · Uluslararası Cittaslow Ağı Üyesi

Geleneksel mimari, yerel üretici pazarları ve temiz enerji kullanımı

5 KISA CEVAP

Kentsel altyapı yetersizliğinin doğurduğu plansız ve kaçak yapılaşma olgusuna ne ad verilir?

6 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Verimli alüvyal ovalara sanayi tesisi kurulmasının uzun vadeli ekolojik ve ekonomik sakıncalarını açıklayınız.

7 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki fonksiyonel arazi kullanımı dinamiklerine göre yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

FONKSİYONEL ARAZİ KULLANIMI DİNAMİKLERİ

Doğru Kullanım	Yanlış Kullanım
Yamaçta orman & teraslama	Tarım ovasında sanayi tesisi

	D	Y
Çukurova, Bursa ve Gediz gibi 1. sınıf tarım ovalarının sanayiye açılması yanlış arazi kullanımıdır.	☐	☐
1950 sonrasında tarımda makineleşmenin artması kırdan kente göçü yavaşlatmıştır.	☐	☐
Geleceğin akıllı şehirlerinde enerji verimliliği ve sensörlü atık yönetimi hedeflenir.	☐	☐
Kentsel dönüşüm yalnızca tarihi binaların yıkılarak otoparka çevrilmesi sürecidir.	☐	☐

8 EŞLEŞTİRME

Görseldeki sakin şehirlerimizi bulundukları coğrafi illerle eşleştiriniz.

1. Seferihisar	2. Halfeti	3. Akyaka	4. Şavşat
İzmir İlk Sakin Şehir	Şanlıurfa Batık Şehir	Muğla Özgün Mimari	Artvin Doğa & Yayla

☐ 1. Seferihisar

☐ 2. Halfeti

☐ 3. Akyaka

☐ 4. Şavşat

a) Artvin ilinde zengin doğasıyla öne çıkan sakin şehir

b) Muğla ilinde Ula ilçesine bağlı mimarisi korunan sakin şehir

c) Şanlıurfa ilinde Fırat Nehri kıyısındaki sakin şehir

d) İzmir ilinde yer alan Türkiye'nin ilk sakin şehri

9 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Geleceğin mekânsal yerleşme projelerine dair yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

	D	Y
Dikey tarım uygulamaları şehir merkezlerinde taze gıdaya erişimi kolaylaştırır.	☐	☐
İklim değişikliği ve deniz seviyesi yükselmesine karşı yüzen şehir modelleri geliştirilmektedir.	☐	☐
Akıllı şehirlerde dijital altyapı enerji tüketimini ve karbon salımını artırır.	☐	☐
Doğru arazi kullanım planlaması doğal afet zararlarını en aza indirmede temel araçtır.	☐	☐

10 TABLOYU TAMAMLA

Yerleşme uygulamalarını doğru ve yanlış arazi kullanımı açısından tabloda işaretleyiniz.

Özellik / Kriter	Doğru Arazi Kullanımı	Yanlış Arazi Kullanımı
Taşkın riski taşıyan dere yataklarına çok katlı konut inşa edilmesi		
Eğimli yamaçlarda teraslama yapılarak ağaçlandırma yapılması		
Sanayi tesislerinin verimli tarım arazileri yerine taşlık alanlara kurulması		
Orman alanlarının imara açılarak kentsel yerleşime dönüştürülmesi		

11 SIRALAMA

Görseldeki Türkiye kentleşme sürecinin tarihsel evrelerini kronolojik olarak 1'den 4'e kadar sıralayınız.

TÜRKİYE KENTLEŞME TARİHSEL DÖNEMLERİ

1927-50 Kır — 1950-80 Göç — 1985 Dönüm — 2000+ Akıllı

☐ 1985: Kent nüfus oranının ülke tarihinde ilk kez kır nüfusunu geçmesi

☐ 1927-1950: Kırsal nüfus oranının %75 civarında olduğu durağan dönem

☐ 1950-1980: Tarımda makineleşme ve sanayileşmeyle başlayan hızlı iç göç

☐ 2000 Sonrası: Metropolleşme, akıllı kent projeleri ve kentsel dönüşüm

12 ŞİFRELİ KELİME

Görseldeki şehircilik ipuçlarından yararlanarak bulmacayı çözünüz. Turuncu anahtar kutulardaki harflerle şifrelenmiş

ŞEHİRCİLİK KAVRAM BULMACASI

ŞAVŞAT · EĞİRDİR · HALFETİ · İZMİR · RANT

İpuçlarını çözerek gizli kentsel yerleşme birimini (5 harf) bulunuz.

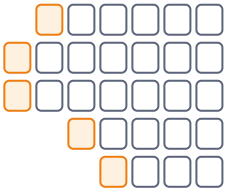
Artvin'in doğal dokusu korunan sakin ilçesi

Isparta'nın göl kıyısındaki sakin ilçesi

Şanlıurfa'nın sular altındaki sakin ilçesi

Seferihisar sakin şehrinin bağlı olduğu il

Kentsel arazi spekülasyonu ve arsa kazancı

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____